Østlands-Posten

LØRDAG 19. mars 2016 Nr 67 • Årgang 135 • Uke 11 Løssalg kr. 30.00

BØK

SNART I MÅL
23 år har ekteparet brukt på å restaurere lystgården på Yttersø.
SIDE 18 TIL 22

AVISSJEFEN
Han har solgt 63 aviser til det han kaller verdens beste eiere. Men det satt langt inne.
SIDE 23 OG 24

OPPGRADERES: *I skogen bak til høyre skal det legges 120 nye parkeringsplasser, mens det blir fortau og parkering langs Lovisenlund. Sune Hansen i Larvik kommune skal lede det omfattende prosjektet som skal være klart i løpet av året.* **FOTO: BJØRN-TORE SANDBREKKENE**

Her blir det 120 nye p-plasser

VED BØKESKOGEN: 18 bøketrær i vernet område må vike plassen for 120 nye parkeringsplasser ved Bøkeskogen. Det synes Bøkeskogen og Kilens venner er verdt en solid forskjønnelse.
SIDE 2

● NYHET SIDE 8 OG 9

Venter tusenvis på gudstjeneste

I morgen er det stor felleskirkelig gudstjeneste på Mølen, og da er denne gjengen i full sving.

● SPORT SIDE 14 OG 15

Framoverlent skigruppe

Larvik Skis gode resultater på senvinteren kommer etter lengre tids jobbing på framtidens teknikker.

● NYHETER SIDE 4 OG 5

Snakker ut om Verksgården

Turid Løsnæs og André Lysnes har måttet tåle en del kjeft i det siste. Nå forklarer de hvordan Ap har tenkt i saken om Øvre Verksgård

● NAVN I DAG SIDE 41

Deler ut sokker til alle nyfødte

Nye verdensborgere kan vente en liten oppmerksomhet fra Kari Helberg Roligheten og Larvik husflidslag. Til gjengjeld håper husflidslaget å få de unges oppmerksomhet.

● NYHET SIDE 3

Prosjektlederen hentes utenfra

Det ble bestemt da fellesnemnda som skal lede arbeidet fram mot kommunesammenslåingen i 2018, møttes på Lardal Herredshus i går.

Nytt Vrakbilmottak på Grinda

Lever bilen før 20. mars, så unngår du å betale årsavgift.
Få kr 3000,- i vrakpant

NORSKGJENVINNING METALL LARVIK
LÅGENDALSVEIEN 89
Trygve, tlf. 97120628

NG Norsk Gjenvinning

BØK

ØSTLANDS-POSTENS LØRDAGSMAGASIN 19. MARS 2016

FOTO: JOACHIM HELLENES

Bli med inn i lystgården på Yttersø der Ragnar Kristensen og Bente Bjerke har brukt 23 år på å rekonstruere prakten fra 1820. Møt larviksmannen som har solgt 63 aviser til Sparebankstiftelsen DNB, og hvordan er egentlig skiløypene i påsken?

SIDENE 17-27

2

3

1

1 Ragnar Kristensen har satt sammen himmelsengen i mahogni fra 1840-årene, og Bente Bjerknes har sydd gardinene. Ved siden av står et vakkert dansk skatoll fra 1820-årene.
2 Gardinopphenget på soverommet er fra 1830 og meget sjeldent. 3 Bente Bjerknes har satt seg ned i en mannslenestol fra 1600-tallet, en forgjenger til ørelappstolen.
4 En kommode fra Bergen som antakelig er laget av håndverkeren Abraham Bøe står i dagligstuen. 5 Empiresofaen fra 1810 med blå puter er norsk og står i dagligstuen.
6 Bente Bjerknes og Ragnar Kristensen ved kjøkkenbordet Ragnar har laget selv av gamle materialer. Foto: Joachim Hellenes

Lystgårdens

LIVSVERKET

23 år har det tatt Bente Bjerknes og Ragnar Kristensen å bo og møysommelig restaurere et forfallent hus til lystgården det ble bygget som rundt 1820.

- Vi flyttet inn på Yttersø gård i desember for 23 år siden. Det var så kaldt.

Bente Bjerknes grøsser selv om vårsola skinner gjennom de høye vinduene ved Lågens bredd.

- Vi bodde i et rom med ei dobbeltseng og fire katter. Sønnen vår Bendik hadde sitt eget rom og bad. Det var så rolig. Ingen telefon eller TV, bare snøen som falt utenfor, mimrer Ragnar Kristensen.

- I romjula var det så kaldt at kloakkrørene sprakk, supplerer Bente.

Den lille familien kom flyttende fra Østfold, der de hadde fullført et restaureringsprosjekt. Med seg hadde de et lass med antikke møbler og fagbøker.

- All restaureringen er planlagt ned til minste detalj. Vi har målt, registrert, fotografert og loftet er fullt av prøver. Vi ville sette huset tilbake til den opprinnelige perioden da prost og grevskapseier Johan Fredrik Sartz brukte huset til representasjon og festligheter, forteller Ragnar. Og sakte, rom for rom, har lystgården tatt form. Men det har ikke vært uten slit, kamp og sykdom.

Bak alt restaureringsarbeidet ligger det time på time med egeninnsats. Og de har vært i tett dialog med Riksantikvaren.

- Vi syntes fylkeskommunen hadde for dårlig kompetanse, så vi hoppet over det mellomleddet og gikk rett til Riksantikvaren. Det fungerte godt. Det høres kanskje arrogant ut, men vi hadde kanskje mer kunnskap enn de fleste på området, sier Ragnar.

- Vi fikk hjelp av Riksantikvaren og NIKU i starten, og til sammen har vi vel fått 900.000 i støtte til restaureringen. Det gjorde at vi har kunnet bruke håndverkere til en del arbeid. Lars Rauan jobbet hos oss i et par år til sammen. Vi hentet tømmer fra hans skog og var med på alt til ferdig panel. Det var givende, forteller Bente.

Var leie og blakke

Vi har kjørt forbi nærmeste nabo, brannstasjonen. Et steinkast fra Elveveien dukker vi inn i Bente og Ragnars univers, inn i interiøret fra epoken mellom 1820 til 1860.

Men sist jeg var her, i 2007, var Yttersø gård lagt ut for salg.

- Vi var rett og slett leie og blakke, innrømmer Bente. De hadde kjempet mot Treschow, kommunen og fylkeskommunen for å bevare en del av området rundt så ikke lystgården ble murt inn av industri. Saken varte i tre år da endelig daværende miljøvernminister Børge Brende og Riksantikvaren støttet dem og de vant.

Men de solgte ikke den halvferdig restaurerte lystgården som har blitt en del av livene deres som hjem, arbeid og eventyr.

- I dag er vi så å si ferdige med huset. Det er bare biblioteket som gjenstår, og det fordi vi fant noen pilastre (flate søy-

4

5

6

oppofrelser

ler) og brystningsplater fra en gammel skole i Tønsberg som vi vil bruke til å lage hyller og skap der, humrer Ragnar.

I kjøkkenet har han bygget benk og hyller av gamle materialer, grua er bygget opp igjen og spisebordet er en kopi han har laget av et bord han så på Laurvig hospital.

- Yttersø gård er ikke bygget som bolighus. Her skulle det spises og drikkes og eieren skulle vise at han var solvent. Han skulle imponere, derfor er det ikke noen egentlige soverom her, forteller Ragnar når han viser oss inn i sitt og Bentes soverom som ligger inntil kjøkkenet.

Her troner ei diger himmelseng fra 1840-årenes England i massiv mahogni.

- Alle burde ha en himmelseng, smiler Bente mens Ragnar forteller om den forferdelige jobben det har vært å restaurere og sette sammen 30 deler slitt tre og bolter som var umulige å få fra hverandre.

Alvorlig sykdom

- Bente har sydd gardinene og sengeteppet, det er også litt av et arbeid og mange meter stoff, sier Ragnar, og hjelper henne med å legge på det vakre sengeteppet.

- Tintin sitter i hjørnet der oppe. Litt humor må vi ha, smiler Bente mens vi beundrer det majestetiske møbelet. I den flotte hvelvingen i himmelsengtaket har Ragnar malt et solsystem inspirert av et han har sett i et lysthus på Alvøen, med Tintin, Terry og Haddock ridende på en rakett i det ene hjørnet.

Ved siden av himmelsengen står et vakkert skatoll.

- Det beste av dansk håndverk fra 1820-årene, bygget opp arkitektonisk, forklarer Ragnar. Han viser fram skuffer og hemmelige rom i mahogni og flammebjørk og Bente sukker at det var en lettelse å få skatollet i hus, for da ble det lettere å ha det ryddig på soverommet.

Hun har satt seg ned i en mannslenestol fra 1600-tallet. En slags forgjenger for ørelappstolen, og ber oss ta en titt på gardinopphenget fra 1830 som de fikk av en venn. Det er i forgylt tre formet som en gresk pil-og-bue.

- Etter at jeg ble syk ligger jeg ofte her i himmelsenga og hviler eller leser og ser TV på PC-en, sier hun.

Det er fem år siden Bente plutselig ble akutt dårlig. Det viste seg at hun hadde fått en betennelse på sentralnervesystemet, kalt NMO.

- Jeg er alvorlig syk, men nå holder medisiner sykdommen tilbake. Jeg måtte lære meg å gå igjen, og da er det flott å bo i et stort hus med masse trapper og en stor hage, smiler Bente.

- Det er uhyre sjelden at pasienter med NMO greier å kjempe seg til å bli så operasjonell som Bente er. Det vitner om sterk viljekraft, sier Ragnar.

Men hvis hun overanstrenger seg, kan sykdommen slå hardt tilbake.

fortsettelse neste side

YTTERSØ GÅRD

- Historien til Yttersø gård går helt tilbake til 1500-årene.
- Yttersø ble bygget som lystgård rundt 1820 av Johan Fredrik Sartz og senere kjøpt av Michael Treschow i 1849.
- Hovedhuset ble fredet i 1923.
- Yttersø gård ble kjøpt av Bente Bjerke og Ragnar Kristensen i 1993.
- I 2002 ble uteområdet rundt fredet.

1 Ragnar Kristensen viser hva en skapsofa kan romme av asjetter. Denne har tilhørt Gabriel Kielland, og stått i hans atelier i Nidarosdomen. **2** I blåstuen er det mottakelsene foregår, og her skjenkes champagnen. Det blå tapetet er en kopi laget etter en rest de fant i veggen. **3** Ragnars morfar har laget dette skaporgelet, som til daglig har en utstoppet alligator på tangentene. **4** Skrinet med løvemotiv er antakelig laget av Larvik-håndverkeren Jacob Synnestvedt rundt 1820. **5** Salen er stedet for konserter og middager. Her er det fint plass til 65 gjester, og tak og vegger har original ådring fra 1852. Foto: Joachim Hellenes

«Det krever sinnssykt mye tid og egenarbeid med et hus som dette hvis man ikke er styrtrik.»

Bente Bjerknes

- NÅ ER DEN HØYRE HÅNDEN min ubrukelig, men jeg greier å håndtere symaskinen. Ragnar må klippe og skjære til før jeg kan sy, forklarer Bente.

Det har altså ikke manglet drama i krøniken om Yttersø gård i moderne tid. Ragnar innrømmer at det første året med Bentes sykdom var hardt. Hun ble helt avhengig av han.

- Det var en lettelse å kunne reise på oppdrag til Bergen det tredje året hun var syk, og være der i perioder. Jeg måtte bare fylle opp skapet med mat og drikke til Bente, smiler han.

Vi går gjennom ådrede dører til dagligstuen, som er et av de få rommene som er oppvarmet om vinteren i tillegg til kjøkken, bad og soverom.

- Vi har sluppet å krangle om valg av farger, for det har tidsepoken bestemt for oss, smiler Bente.

Alle veggene er malt med linoljemaling. Det gir mer liv enn moderne maling.

- Du skal se disse veggene i stearinbelysning, forteller Bente og jeg legger merke til at det er stearinlys i den lille prismekronen i taket, i lysestaker på skap og foran speil.

- Speilenes funksjon var å fungere som lysforsterker i tiden uten elektrisitet. Derfor hang det nesten alltid speil mellom vinduene, sier Ragnar.

En skattkiste

Yttersø gård er en antikvarisk skattkiste. Hver eneste gjenstand har sin helt egne historie langt tilbake, pluss historien om hvordan den kom til gården.

- Vi har fått av venner, kjøpt på auksjoner i Norge og i utlandet, på Finn.no, hentet fra gamle bygg. Det meste var i dårlig stand da Bente og Ragnar brakte det meste til gards.

I 23 år har de jobbet med å finne tilbake til husets historie. Det krever en god porsjon tålmodighet.

- Og interesse for å finne «sannheten», legger Ragnar Kristensen til.

Han snakker om nitid leting etter spor, om tolkninger og å til slutt å skjære igjennom.

- Man må være helt åpen. Det er lett å brenne seg hvis en trekker slutninger for tidlig.

- Det krever sinnssykt mye tid og egenarbeid med et hus som dette hvis man ikke er styrtrik, nikker Bente.

- Yttersø gård har lært oss masse. Det har vært viktig å bruke lang tid, mener Ragnar.

Møbelenes historie

Han løfter fram et treskrin med en løve som ligger med halen i svai. Løven ligner litt et menneske.

- De gjorde det på den tiden, for folk hadde aldri sett en løve, forklarer Ragnar.

Han forteller at skrinet mest sannsynlig er laget av Larvik-snekkeren Jacob Synnestvedt rundt 1820.

Empiresofaen fra 1810 med blå puter mener Ragnar er norsk. De har kjøpt den i Halden. Den har såkalte innleggsarbeider (mønstre i tre) som er geometriske og svarte kuler til pynt. Rundt står dansk-norske rokokkostoler fra 1750-årene.

- Men denne er fransk rokokko. Den er signert Pierre Laroque bak på ryggen, sier han og løfter opp en stol som er en litt nettere utgave enn de dansk-norske.

Men bakpå stolen viser Ragnar hvordan møbelsnekkeren har skåret ut treet. Stolene er ikke så forseggjorte bakfra.

- De kalles «à la reine», opplyser Bente. Stoler som skal stå som veggpryd.

Å bo i en lystgård, det skulle forplikte til utstrakt festvirksomhet, men foreløpig har det vært mye arbeid på Yttersø gård.

- Men vi liker å invitere til store middager, sier Bente på vei opp til annen etasje. Det er nemlig i blåstuen mottakelsene finner sted. Det er her champagnen inntas.

Med 3,60 meter under taket blir rommene staselige. Det flotte tapetet i blått silketrykk er kopi av en gammel rest de fant under malingslagene her.

- Christiania Tapetverksted har laget den for oss, og vi er veldig fornøyde, sier Bente.

Ragnar forteller at sofaen er kjøpt på Østre Halsen i 1981, og skapet til høyre er et sølvtøyskap fra 1750-tallet. Han åpner dørene og viser fram de romslige skuffene som har plass til flerfoldige kilo sølvtøy.

Alligator og skaporgel

- Når champagnen er drukket, spiser vi i salen, beretter Bente og viser vei inn i den store salen med vegger og tak med original ådring fra 1852.

Det er flere skapsofaer på Yttersø gård. Det står en i salen også. Med små skap der det er plass til dekketøy og lintøy. Og skapsofaene kunne også brukes som seng.

- Bordet har mest sannsynlig den kjente lyrikeren Rainer Maria Rilke sittet ved. Det er fra Tyskland, forteller Ragnar.

I salen er det plass til 65 middagsgjester uten at de må sitte trangt.

- Vi hadde Oslo strykekvartett her, og det var en fantastisk akustikk i rommet, sier han.

På vei ut av salen får jeg øye på et skap med en merkelig hylle. Oppå hylla ligger en utstoppet alligator.

- Man må jo ha et orgel, sier Bente og forteller at det er Ragnars morfar som har bygget dette. Et skaporgel. Og ut av skapet kommer ikke bare pipetoner, men en alligator.

- Morfar elsket Johann Sebastian Bach, derfor laget han et orgel med barokk-klaviatur. Men det er veldig ustemt. Jeg tror det koster nærmere 30.000 å få det stemt.

Rimeligere enn Ikea

Utvendig og innvendig restaurering av huset. Bente og Ragnar har gjort mye av jobben selv. Og alt av møbler, lamper og gardiner er reparert, restaurert, sydd, stoppet, snekret og puslet tilbake i sin originale stand.

- Ragnar er et renessansemenneske, proklamerer Bente. Det er han som har stått for det aller meste.

Nå kan de nyte huset. Hele huset. Bare biblioteket skal pusles på plass.

- Vi må male huset utvendig i år, og rydde opp i hagen. Så står sidebygningen for tur, ler Ragnar Kristensen.

De siste tre årene har de brukt til å supplere med møbler de har manglet.

- Antikke møbler fra den perioden vi er interessert i er faktisk veldig rimelige nå, smiler han.

- Det er nesten billigere å kjøpe dem enn møbler på Ikea, bemerker Bente.

KJERSTI BACHE
934 22 733
kjersti.bache@op.no